

UMUMTA'LIM MAKTABLARINING TEXNOLOGIYA DARSLARIDA PEDAGOGIK STRATEGIYADAN FOYDALANISH SAMARASI

Alimova Zulayxo Sharipovna

Qoraqlpog'iston Respublikasi Beruniy tumani

69-umumiy o'rta ta'lim maktabi texnologiya fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim maktablarining texnologiya darslarida pedagogik strategiyadan foydalanish samarasi haqida yoritilgan bo'lib, unda bir qancha zamonaviy texnologiyalar keltirib o'tilgan.

Kalit so'z: qiziqish, hunar, ma'lumot, iste'dod, texnologiya, qobiliyat, tanlov, kasb, zamonaviy texnologiyalar, strategiya, ijodkor...

Ma'lumki bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri besh avlodni komil inson, yuksak ma'naviyatli, vatanparvar, chuqur bilimli ijodkor va har tomonlama faol, kasbiy ko'nikmalar egallagan va hunarli qilib tarbiyalashdir. Umumta'lim maktablarining texnologiya darslarida ta'lim jarayoni, uni rivojlantirish va o'zgartirish o'qituvchi va sinf o'quvchilarining o'zaro ochiq muloqoti va ishonchi muhitida samarali bo'ladi. Ta'lim jarayonida qo'llanadigan pedagogik strategiya qisqa vaqtga mo'ljallangan bo'lib, guruh bo'lib mashq qilishga odatlantiradi, oldindan tayyorgarlikni talab etmaydi. Aynan texnologiya darslarida o'quvchilarning qiziqishi, qaysi kasbga qobilyati borli aniqlanadi. Insonda qiziqishlar turli va cheksiz bo'lishi mumkin. Qiziqishlar yosh o'tgan sari va muhit o'zgarganda ham o'zgarib turadi. Qiziqish inson hayotining yo'nalishini belgilab beradi. Qobiliyat –berilayotgan bilim,malaka va ko'nikmalarni o'zlashtira olishdagi insonning xususiyatidir. Qobiliyatning o'lchamlariga –bilim,malaka yoki yuqorilik kabi ko'rsatgichlar kiradi. Qobilyat doimo yuqori yoki past bo'lavermaydi. O'quvchi biror sohada qobiliyati yuqori

bo'lsa, bosqasida past bo'lishi mumkin. O'quvchilarning kasb tanlashdagi muhim vazifalaridan biri-har kim o'zining qobiliyatini yuqori ekanligini aniqlashdir. Bunda texnologiya qat'iy strategiyaga amal qilishi, zamonaviy texnologiyalardan unumli foydalanishi talab etiladi.

Quyida shulardan bir nechtasini keltirishni joiz topdim:

Tanlov darsi - sinfdagi o'quvchilarning bir yoki bir nechta mavzu bo'yicha oldindan tayyorgarlik ko'rgan holdagi tanlovini tashkil etish, g'oliblarni aniqlash darsi.

Juftlikda ishlash (binar) darsi - o'quvchilarning juft bo'lib, dars mavzusini birgalikda o'zlashtirishi yoki bir-birining bilimlarini mustaxkamlashi darsi. Bunda zarur bo'lganda juftliklar dars davomida turlicha o'zgartirilishi mumkin.

Dialog darsi - o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish va o'z fikrlarini bayon etish ko'nikmalarini rivojlantirish maqsadida dars mavzusini o'quvchilar bilan dialoglar tashkil etish orqali tushuntirish va mustahkamlash mashqlaridan iborat.

«Aylana bo'ylab mashq» darsi - o'quvchilarning navbatma-navbat ishtiroki asosida yangi mavzuni o'zlashtirish yoki o'tilgan darsni takrorlab, mustahkamlash mashqlaridan iborat.

Innovatsiyalar darsi - o'quv fani sohasidagi yoki maktab hayotiga tegishli yangiliklarni joriy qilish, shuningdek, o'quvchilarning ijodiy faoliyatlari natijalarini amalda qo'llash bo'yicha taklif va loyihalar bilan tanishtirish darsi bo'lib, o'quvchilarning bilimlarini oshirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kichik ma'ruza yakunida tinglovchilarga quyidagi savol bilan murojaat etiladi:

1. Interfaol o'qitish usullaridan foydalanilganda o'quvchilar qanday imkoniyatlarga ega bo'ladilar?

2. Tinglovchilar kichik gurhlarga bo'linadi. Har bir guruh istalgan mavzuda interfaol ta'lim shakl va usullarini qo'llagan holda dars ishlanmasini tayyorlaydilar va taqdimot qiladi.

Fikrlarning tarmoqlanishi – bu pedagogik strategiya (o'yinning umumiy rejasi) bo'lib, u o'quvchilarni biron bir mavzuni chuqur o'rganishlariga yordam berib, o'quvchilarni mavzuga taalluqli tushuncha yoki aniq fikrni erkin va ochiq ravishda ketma- ketlik bilan uzviy bog'langan holda tarmoqlashlariga o'rgatadi. Bu metod biron bir mavzuni chuqur o'rganishdan avval o'quvchilarning fikrlash faoliyatini jaddalashtirish hamda kengaytirish uchun xizmat qilishi mumkin. Shuningdek o'tilgan mavzuni mustahkamlash, yaxshi o'zlashtirish, umumlashtirish hamda o'quvchilarni shu mavzu bo'yicha tasavvurlarni chizma shaklida ifodalashga undaydi.

Fikrlarning tarmoqlanishi – bu pedagogik strategiya bo'lib, u o'quvchilarni biron bir mavzuni chuqur o'rganishlariga yordam berib, o'quvchilarni mavzuga taalluqli tushuncha yoki aniq fikrni erkin va ochiq ravishda ketma- ketlik bilan uzviy bog'langan holda tarmoqlashlariga o'rgatadi.

Kasbiy mahorat deyilganda, o'quvchining yuqori darajadagi kasbiy ko'nikma va malakalarini egallaganligi tushuniladi, u shaxsning mehnat bozorida egallayotgan kasbi bo'yicha raqobatbardoshlik darajasida o'z aksini topadi. Kasbiy mahorat ishchi kuchlarining yuqori darajada moslashuvchanligini va yangiliklarni tez o'zlashtirishi, yangi ishlab chiqarish sharoitlariga oz vaqt ichida o'ta olishi, faoiyat sohasini mustaqil tanlay olishi kabi sifatlar bilan belgilanadi.

Kasbiy mahorat va layoqat shaxsning shunday sifatlariki, ular bo'lajak mutaxassisning hayotiy mehnat muvaffaqiyatlarini belgilab beradi. Mustaqil Respublikamizda ta'limni rivojlantirishning yangi bosqichida kasbiy pedagogika fanining asosiy maqsadi sifatida jahon talablari darajasida yangilanib borayotgan ishlab chiqarish kasbiy mahorat deyilganda,

o'quvchining yuqori darajadagi kasbiy ko'nikma va malakalarini egallaganligi tushuniladi, u shaxsning mehnat bozorida egallayotgan kasbi bo'yicha raqobatbardoshlik darajasida o'z aksini topadi. Kasbiy mahorat ishchi kuchlarining yuqori darajada moslashuvchanligini va yangiliklarni tez o'zlashtirishi, yangi ishlab chiqarish sharoitlariga oz vaqt ichida o'ta olishi, faoliyat sohasini mustaqil tanlay olishi kabi sifatlar bilan belgilanadi. Kasbiy mahorat va layoqat shaxsning shunday sifatlariki, ular bo'lajak mutaxassisning

Xulosa qilib aytganda, dars jarayonida bu usullardan to'g'ri foydalanilsa, kutilgan natijalarga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jaeva N. O'qituvchi tayyorlashning pedagogik texnologiyasi. –T.: TDPU, 2000-yil.
2. Ikromov A.B., Maxmudov S.Y., Anorqulova G.M. Ta'lim, ilm-fan (metodik qo'llanma. Kasb mahorati jurnali -2004-yil. 3-son.
3. Internet saytlari: -ZiyoNet .uz, - kitob.uz
4. Toshpo'latovich, Y. O. (2022). INTERPRETATION OF SMART TECHNOLOGY IN TECHNOLOGY LESSONS. *Open Access Repository*, 9(11), 23-31.